

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Skyline Park (Izegem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018K308
14/12/2018

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Kris Van Quaethem

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert BVBA, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Onderzoeksopdracht.....	8
1.2.1	Doelstelling.....	8
1.2.2	Onderzoeksvragen	8
1.2.3	Juridische context	8
1.2.4	Randvoorwaarden	8
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.3	Werkwijze en strategie	10
1.3.1	Methode	10
1.3.2	Fysisch geografische situatie	10
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	10
1.3.4	Archeologische indicatoren	10
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	11
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	12
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	12
1.3.6.2	Geplande werken.....	13
1.4	Assessmentrapport.....	17
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.1.1	Landschappelijke situering	18
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	21
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	22
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	24
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	24
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	25
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	27
1.4.2.4	Recente geschiedenis, huidige gebruik en verstoringen	30
1.5	Synthese	34
1.5.1	Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed	34
1.5.2	Samenvatting	35
2	Bibliografie.....	37

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (Bron: NGI)	7
Figuur 3: Orthofoto 2018 (Bron: Geopunt)	13
Figuur 4: Algemeen plan met geplande inrichting van de Skyline-site.....	14
Figuur 5: Plan met aanduiding van het waterafvoerend grachtsysteem.	15
Figuur 6: Uitsnede uit bouwplannen met doorsnede van de geplande toestand. In oranje lijn is het huidige maaiveldniveau aangeduid. Circa de helft van de bouwingrepen vindt plaats boven het huidige maaiveldniveau, circa de helft eronder. (Zie ook bijlage).	15
Figuur 7: Uitsnede uit voorstudiebundel met opbouw van de betonverharding en berijdbaar grindgazon (bron: opdrachtgever).....	15
Figuur 8: Uitsnede uit voorstudiebundel met de opbouw van de waterdoorlatende verharding, met 20-50cm dikke funderingslaag en 3-5cm dike straatlaag waarop de betonstraatstenen rusten. (bron: opdrachtgever).....	16
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).	18
Figuur 10: DTM met aanduiding van het plangebied en gemeentegrenzen. (Bron: Geopunt).	19
Figuur 11: DTM met aanduiding van plangebied, waterlopen en hoogteprofiel. (Bron: Geopunt.be).....	19
Figuur 12: Hoogteprofiel van het projectgebied, van noordwest naar zuidoost. (Bron: Geopunt.be).....	20
Figuur 13: Potentiele bodemerosiekaart met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt.be)	20
Figuur 14: Aanduiding van het plangebied op de Tertiair geologische kaart (Bron: DOV). ...	21
Figuur 15: Aanduiding van het plangebied op de Quartair geologische kaart (Bron: DOV). ..	22
Figuur 16: Bodemkaart met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de kaart van Ferraris (1771-1777) (Bron: Geopunt)	25
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Bron: Geopunt)	26
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart (1842-1879) (Bron: Geopunt)	26
Figuur 20: Gegevens uit de CAI weergegeven op het DTM. (Bron: Geopunt, CAI).....	27

Figuur 21: Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970) met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 22: Orthofoto 1971 met aanduiding van het plangebied. (Bron: Geopunt).	31
Figuur 23: Orthofoto 1979-1990 met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 24: Orthofoto 2018 met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt).	32
Figuur 25: Basiskaart GRB met projectie van de geplande toestand, waarop de mogelijk verstoorte zones aangeduid zijn.	33

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.	17

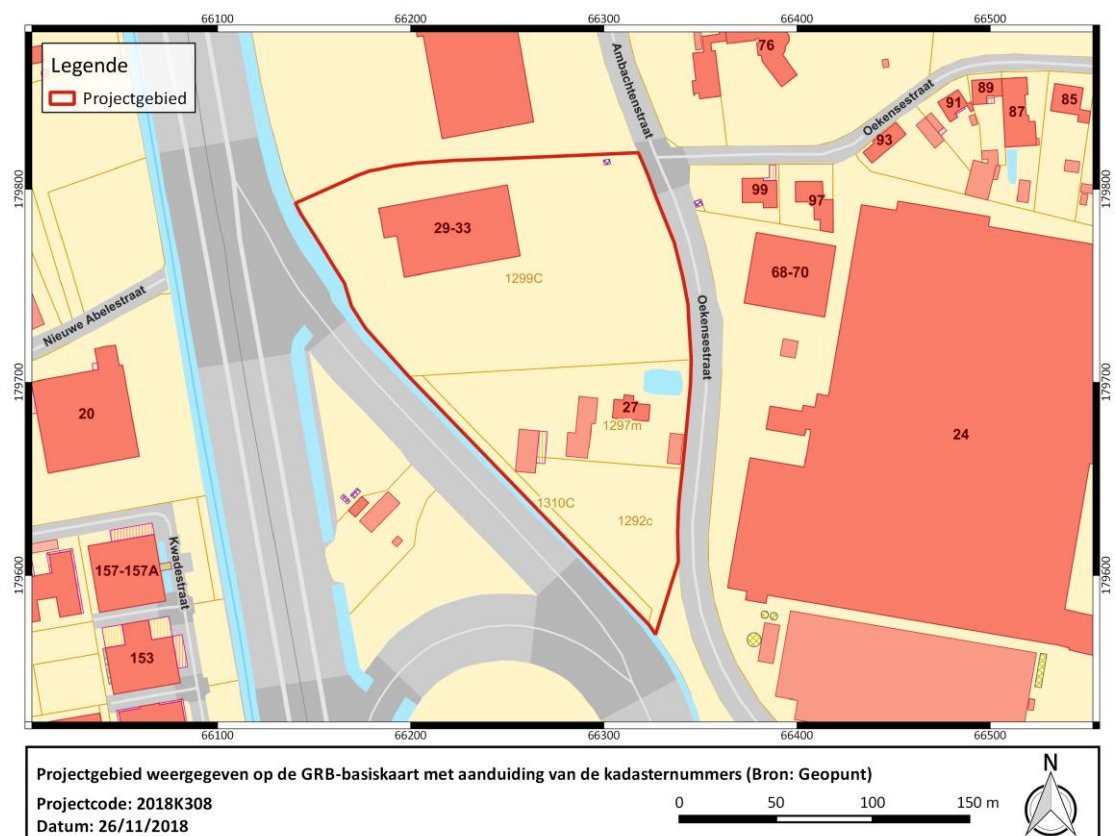

1 Resultaten van het bureauonderzoek

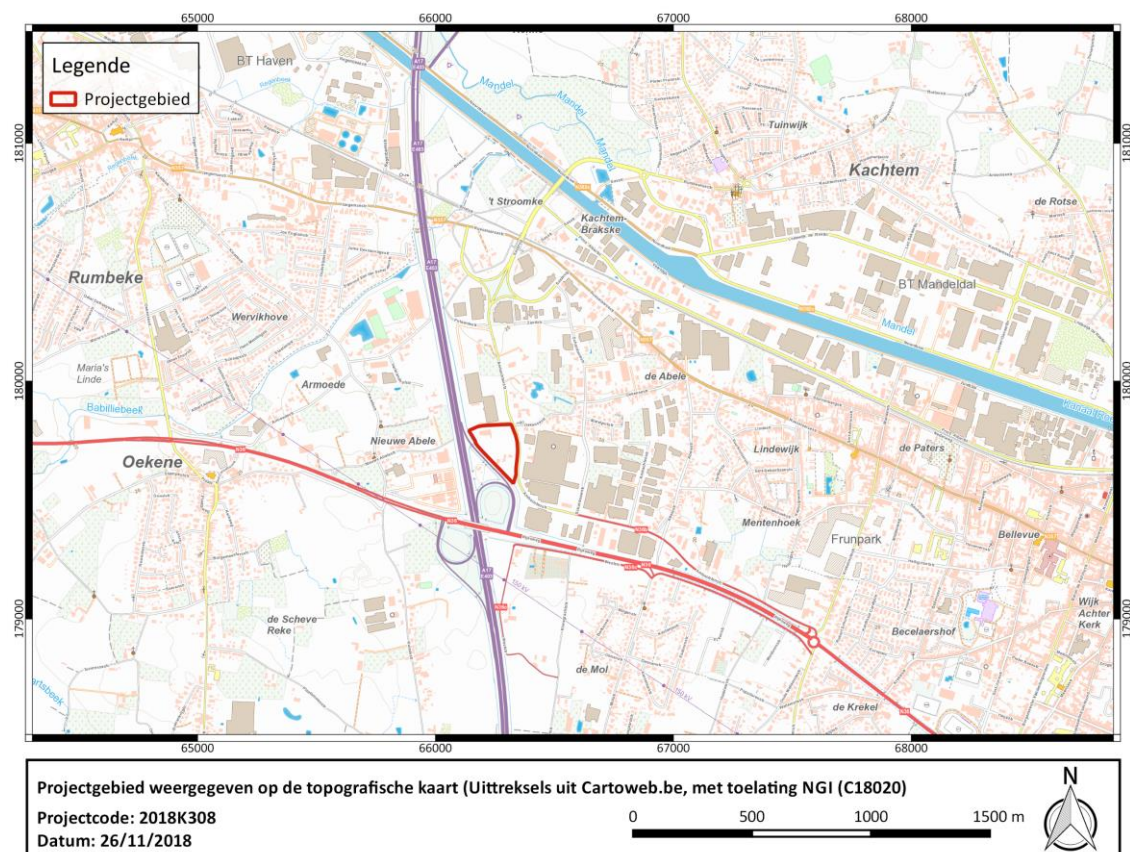
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Izegem
	Deelgemeente	/
	Postcode	8870
	Adres	Ambachtenstraat 31
	Toponiem	Skyline Park
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 66140$ $Y_{\min} = 179569$ $X_{\max} = 66345$ $Y_{\max} = 179819$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Izegem, Afdeling 4, Sectie E, nrs. 1292c, 1297m, 1299c, 1301c Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Kris Van Quaethem (archeoloog)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt)

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (Bron: NGI)

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het plangebied is niet gelegen binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een gebied zonder archeologisch erfgoed. Volgens het gewestplan maken de percelen van het projectgebied deel uit van een regionaal industrieterrein. In het RUP Groot Abele I d.d. 19/12/2002 ligt het plangebied binnen de 'zone voor regionale bedrijvigheid'.

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 5000 m² of meer bedraagt. De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt ca. 2,9 ha; de geplande bodemingreep bedraagt meer dan 1000m². Vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de vergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

In het buitengebied wordt standaard de landbouwgebruikspercelenkaart geraadpleegd met het oog op de identificatie van percelen met beddenbouw of andere diep verstorende bewerkingen.

² Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.³

² <http://www.geopunt.be/>

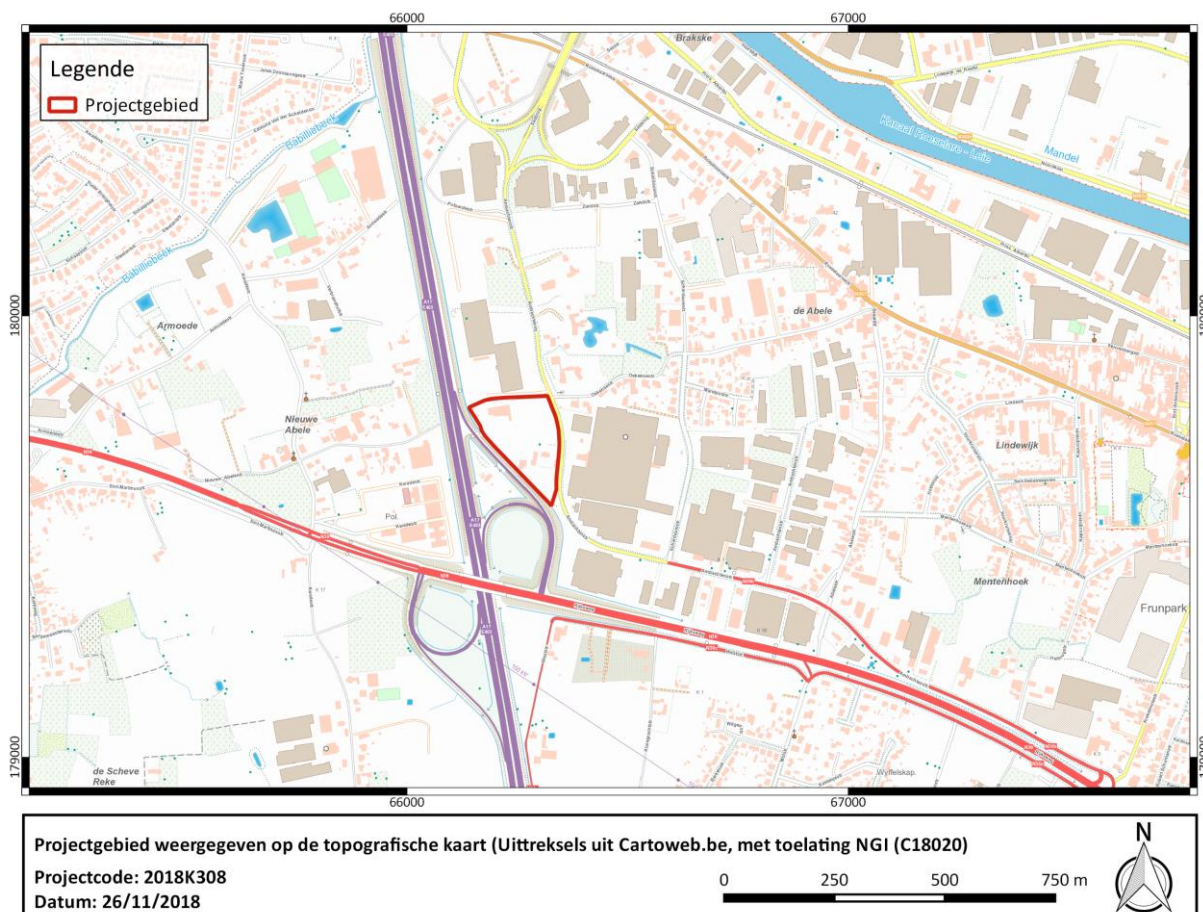
³ <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

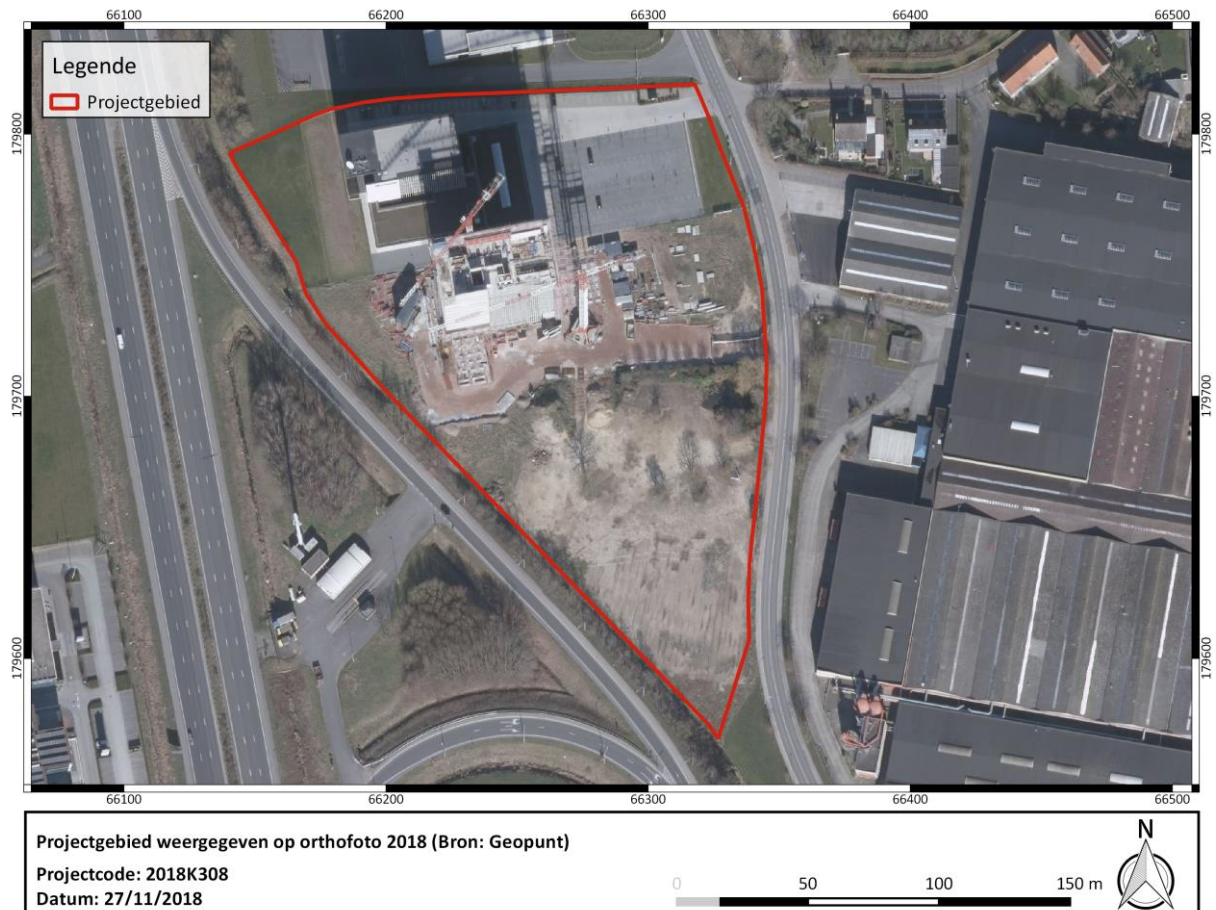
Het projectgebied situeert zich aan de westrand van de West-Vlaamse stad Izegem, vlakbij de grens met Rumbeke (Roeselare). Het is gelegen in het bedrijventerrein Abele en wordt begrensd door de E403 in het westen en de Ambachtenstraat in het oosten. Ten zuiden bevindt zich het knooppunt van de E403 met de Rijksweg. Het centrum van Izegem situeert zich ca. 2,5km ten oosten, het centrum van Oekene (Roeselare), op iets meer dan 1km ten westen en het centrum van Rumbeke (Roeselare) ca. 2km ten noordwesten van het plangebied.

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

Heden bevindt zich binnen het projectgebied een kantoorgebouw van het bedrijf Skyline Communications. In 2016 werd een stedenbouwkundige vergunning verleent voor de bouw van een tweede kantoorgebouw, de werken hiervoor zijn ondertussen aangevat. Tot voor kort was in het zuidelijk deel van het projectgebied een hoeve gelegen, deze is recent gesloopt. Het overige deel van het terrein ligt momenteel braak. Deze archeologienota kadert in de geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning ter invulling van het terrein van Skyline.

Figuur 3: Orthofoto 2018 (Bron: Geopunt)

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De geplande werken bestaan uit de aanleg van een parking (405 plaatsen) met hemelwaterbuffer, een parkzone met sportfaciliteiten en multifunctioneel plein, en bijhorende circulaties.

In eerste instantie zal het terrein grotendeels opgehoogd worden. De parkeerstraten, de pleinen langs de inkomzone en de wandel-en fietspaden zullen een oppervlak in gestorte beton krijgen, de parkeerplaatsen krijgen een waterdoorlatende verharding met betonstraatstenen met open grind- of groene voeg. Langs de 420m lange wandellus (3m breed) zal langs beide kanten een extra strook van in totaal 1m breedte aangelegd worden in berijdbaar grindgazon (met funderingssubstraat). Ook in de directe omgeving van de torens wordt dit voorzien.

Het centrale omnisportveld/multifunctioneel plein zal op het bestaande niveau komen te liggen. Doordat de omliggende zone opgehoogd wordt met gemiddeld ca. 50cm, zal dit verdiept zijn.

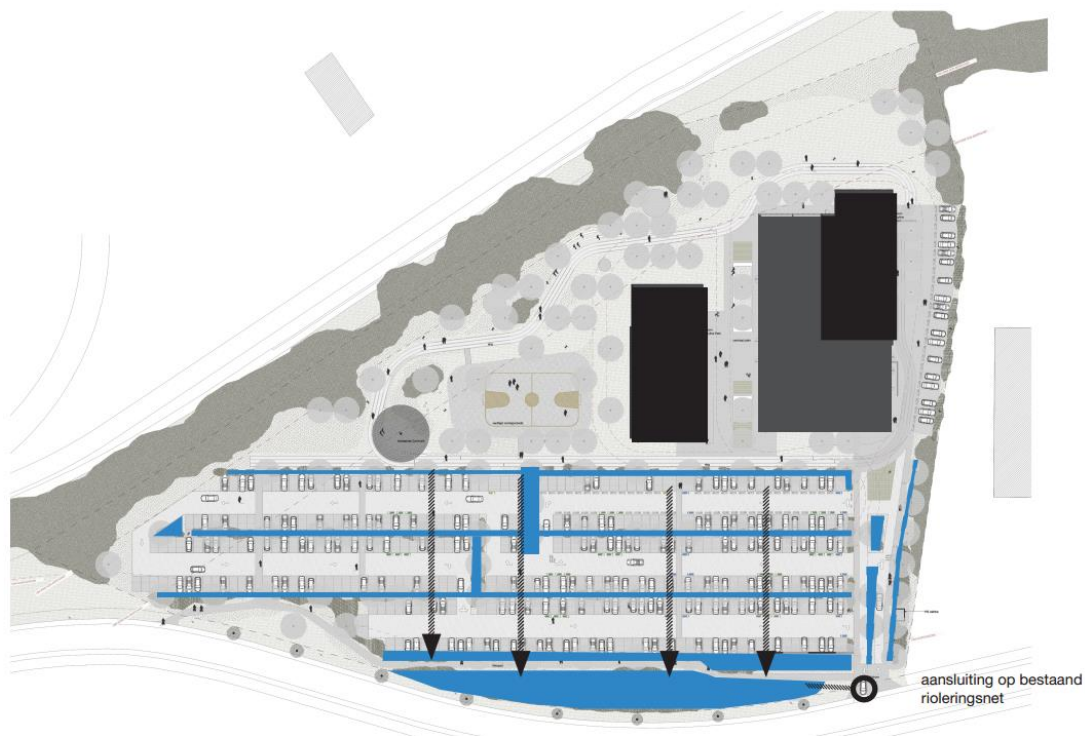
In de zone langs oprit wordt de reeds aanwezige groenbuffer versterkt door extra bosplantsoen. In de eerste 10m zone wordt een talud geplaatst die hoogstens 1m hoger wordt. Na de 10m zone kan die uitvloeien tot max 2m.

Ter afvloeiing van het hemelwater wordt een grachtensysteem met waterbuffers voorzien. Dit bestaat uit een grachtensysteem van wadi's met rietkragen.

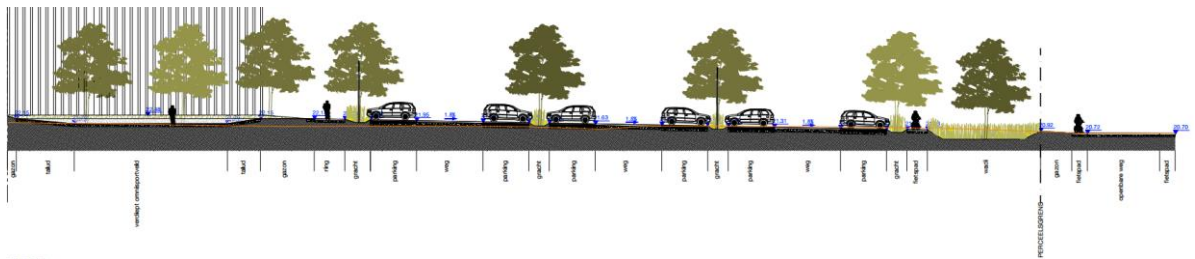
Het terrein zal in eerste instantie dus opgehoogd worden. Ter hoogte van de geplande verharding en grindgazon zal dit door middel van steenslag zijn, ter hoogte van groenaanplant met grond.

Figuur 4: Algemeen plan met geplande inrichting van de Skyline-site.

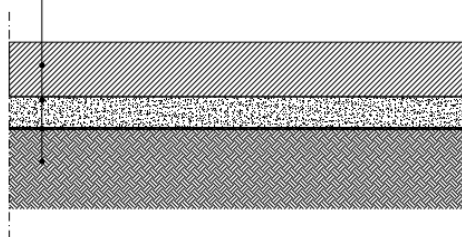
Figuur 5: Plan met aanduiding van het waterafvoerend grachtsysteem.

Figuur 6: Uitsnede uit bouwplannen met doorsnede van de geplande toestand. In oranje lijn is het huidige maaiveldniveau aangeduid. Circa de helft van de bouwingsrepen vind plaats boven het huidige maaiveldniveau, circa de helft eronder. (Zie ook bijlage).

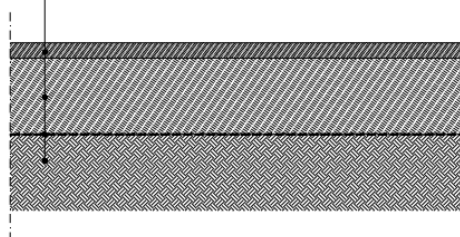
BETONVERHARDING // VOLLE GROND

- ter plaatse gestorte beton met verloren bekisting // 18cm
- afwerking oppervlak : fijn geborsteld en uitgewassen incl. wapeningsnet
- fundering betongranulaat C0/40 // 25cm
- geotextiel
- draagkrachtige ondergrond

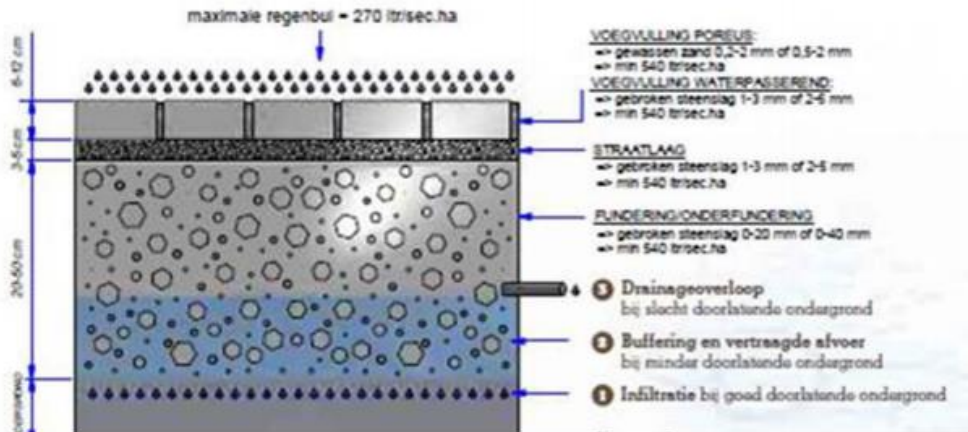
BERIJDBAAR GRINDGAZON

- vooringezaaide toplaag // 5cm
- funderingssubstraat // 25cm
- geotextiel
- ondergrond

Figuur 7: Uitsnede uit voorstudiebundel met opbouw van de betonverharding en berijdbaar grindgazon (bron: opdrachtgever)

Figuur 8: Uitsnede uit voorstudiebundel met de opbouw van de waterdoorlatende verharding, met 20-50cm dikke funderingslaag en 3-5cm dike straatlaag waarop de betonstraatstenen rusten. (bron: opdrachtgever).

1.3.6.2.3 Synthese bodemingreep

Het bodemarchief wordt bedreigt door de geplande werken. Een groot deel wordt opgehoogd, maar voor deze werken dient eerst de teelaarde verwijderd te worden waarbij mogelijk het bodemarchief reeds wordt geraakt. Een ander deel van het terrein wordt sowieso niet opgehoogd, hier bestaat de bedreiging van het bodemarchief uit de geplande ingrepen zoals de aanleg van het centrale omnisportplein, de parkeerstraten en parkeerplaatsen, en het waterafvoerende grachtensysteem. Er kan aangenomen worden dat het bodemarchief bedreigd wordt door de geplande werken.

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

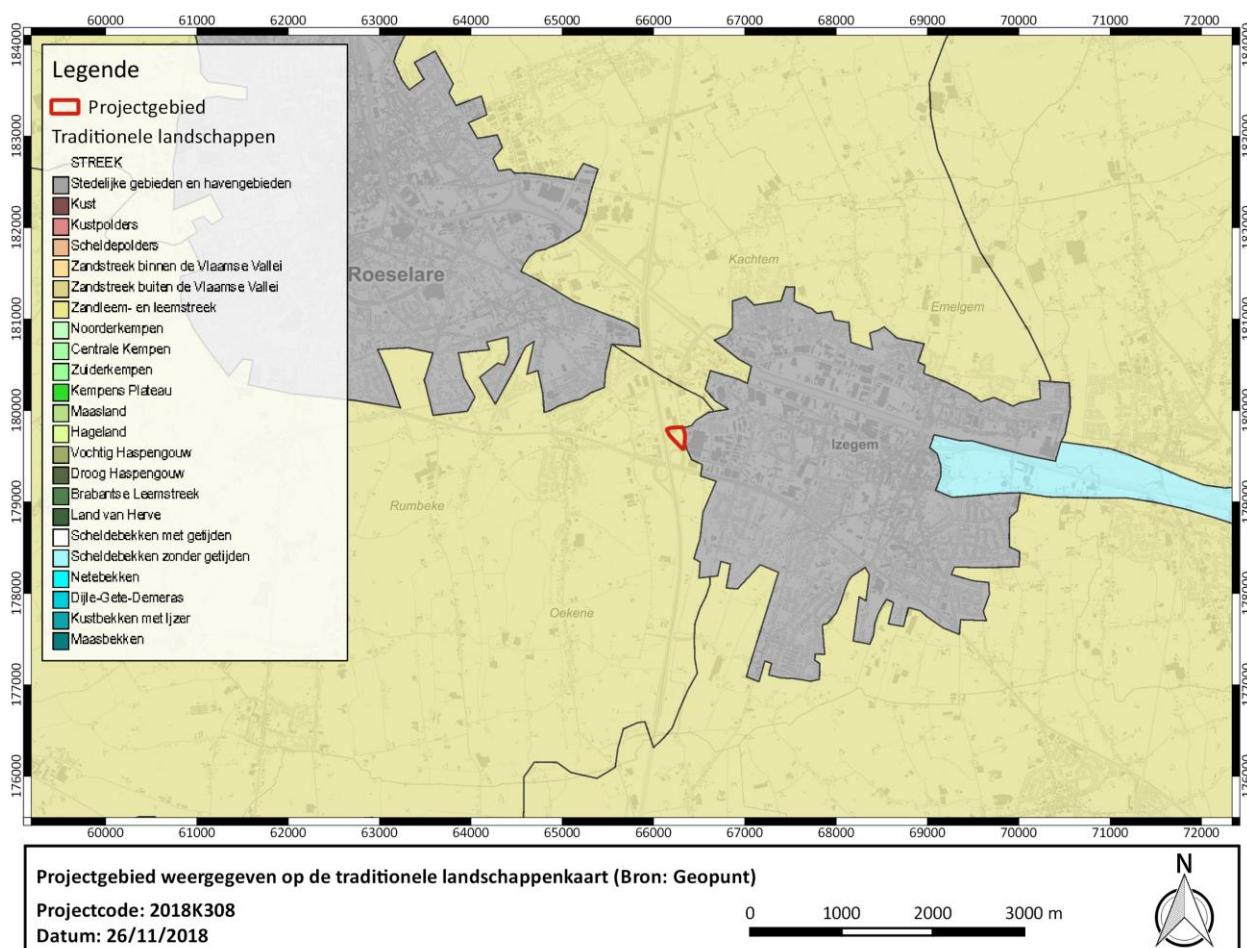
Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandleem-en leemstreek
Tertiair	Formatie van Kortrijk, Lid van Aalbeke
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	Sbc, Pcc, Ldc
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	+20,2 tot +21,7 mTAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken: Mandel) Waterlopen: Mandel, Babillebeek.

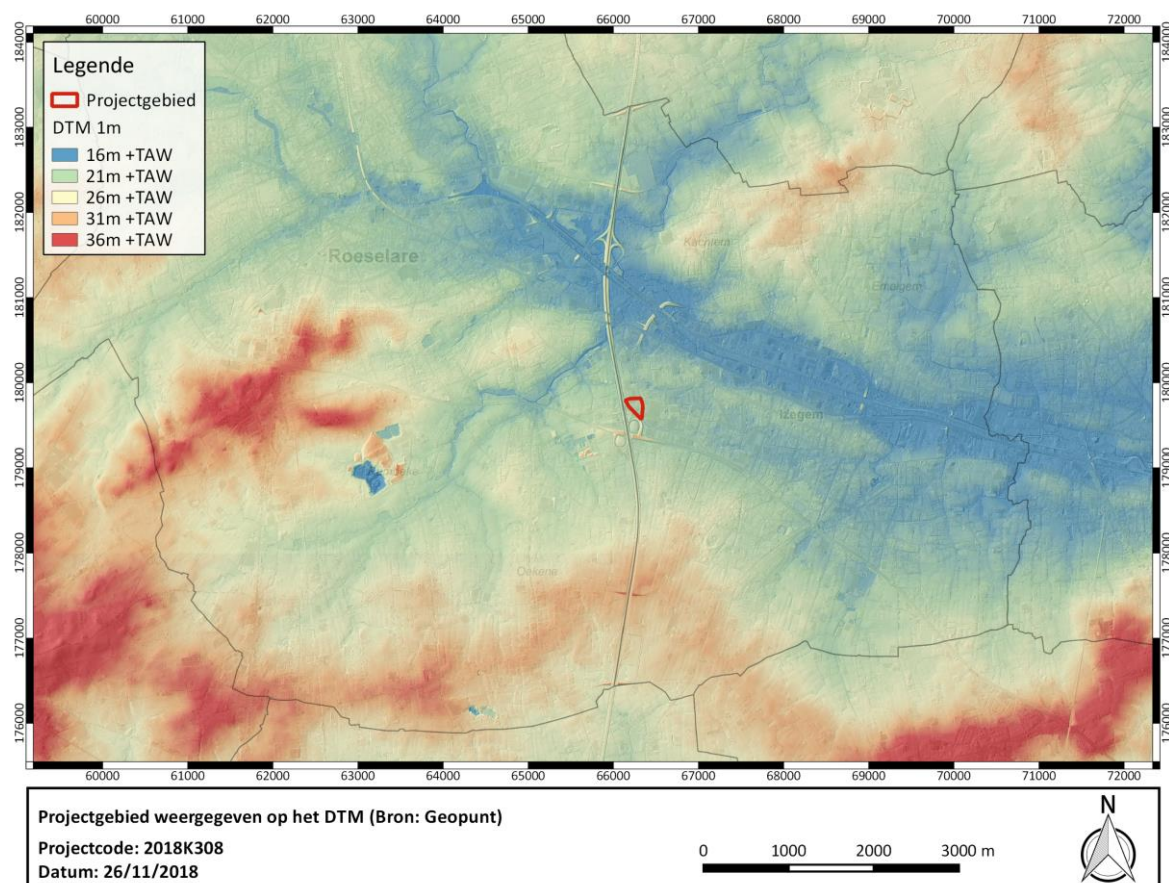
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het projectgebied is gelegen binnen de Zandleem-en leemstreek, aan de grens van het stedelijk gebied Izegem. Het projectgebied bevindt zich op korte afstand van de Mandelvallei, op een zandleemplateau die afhelt vanuit een west-oost georiënteerde heuvelrug die de Rug van Westrozebeke verbindt met de Rug van Lendeledede. Ten westen van het plangebied stroomt de Scheidingsbeek samen met de Babillebeek, die verder ten noorden uitmondt in de thans gekanaliseerde Mandel.

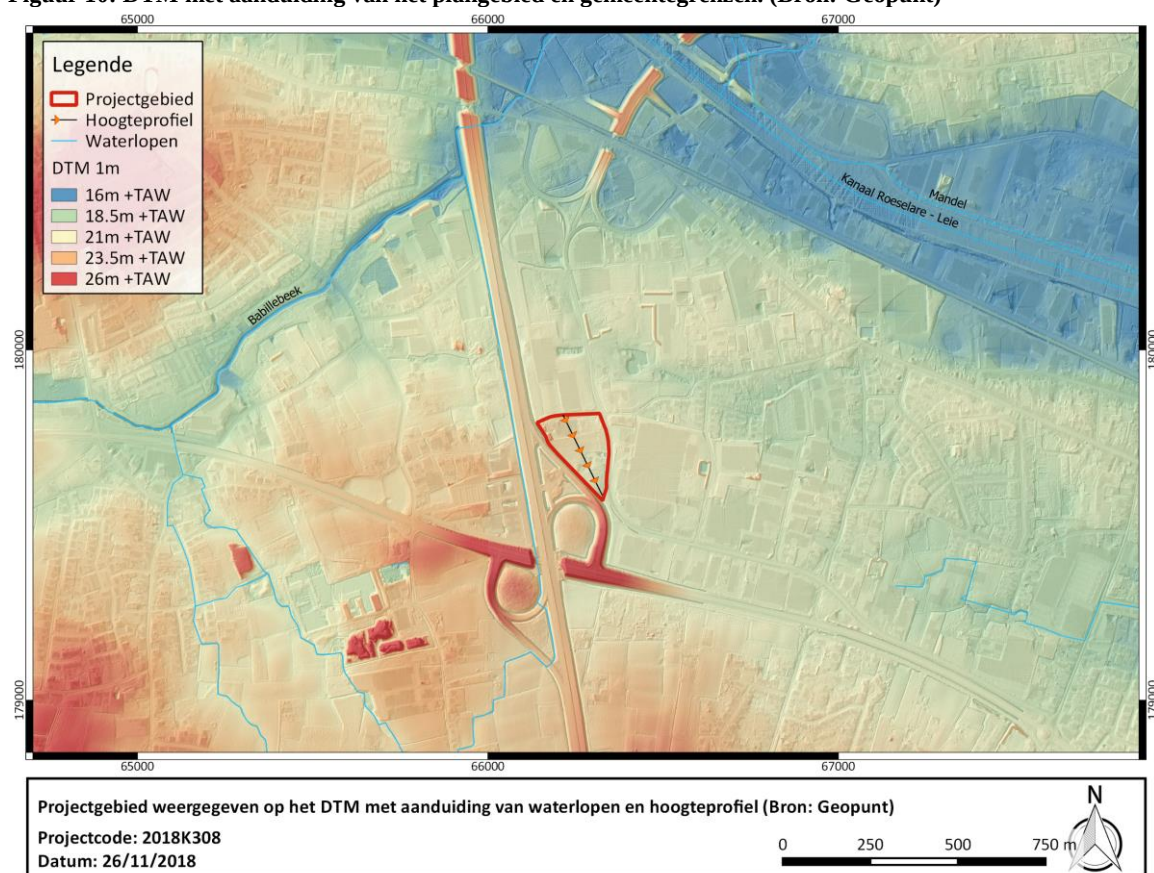
Het projectgebied is gelegen op een hoogte tussen ca. +20,2 en +21,7 mTAW, waarbij het terrein min of meer vanuit het noordenwesten naar zuidoosten afhelt. De potentiële bodemerosiekaart toont geen informatie voor het plangebied zelf. De omliggende percelen waar wel informatie over beschikbaar is tonen een verwaarloosbaar tot zeer laag erosiepotentieel aan, er kan bijgevolg aangenomen worden dat dit voor het plangebied ook het geval is.

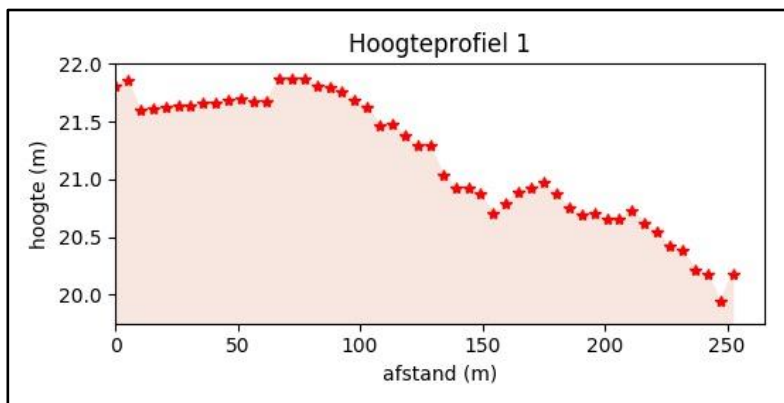
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).

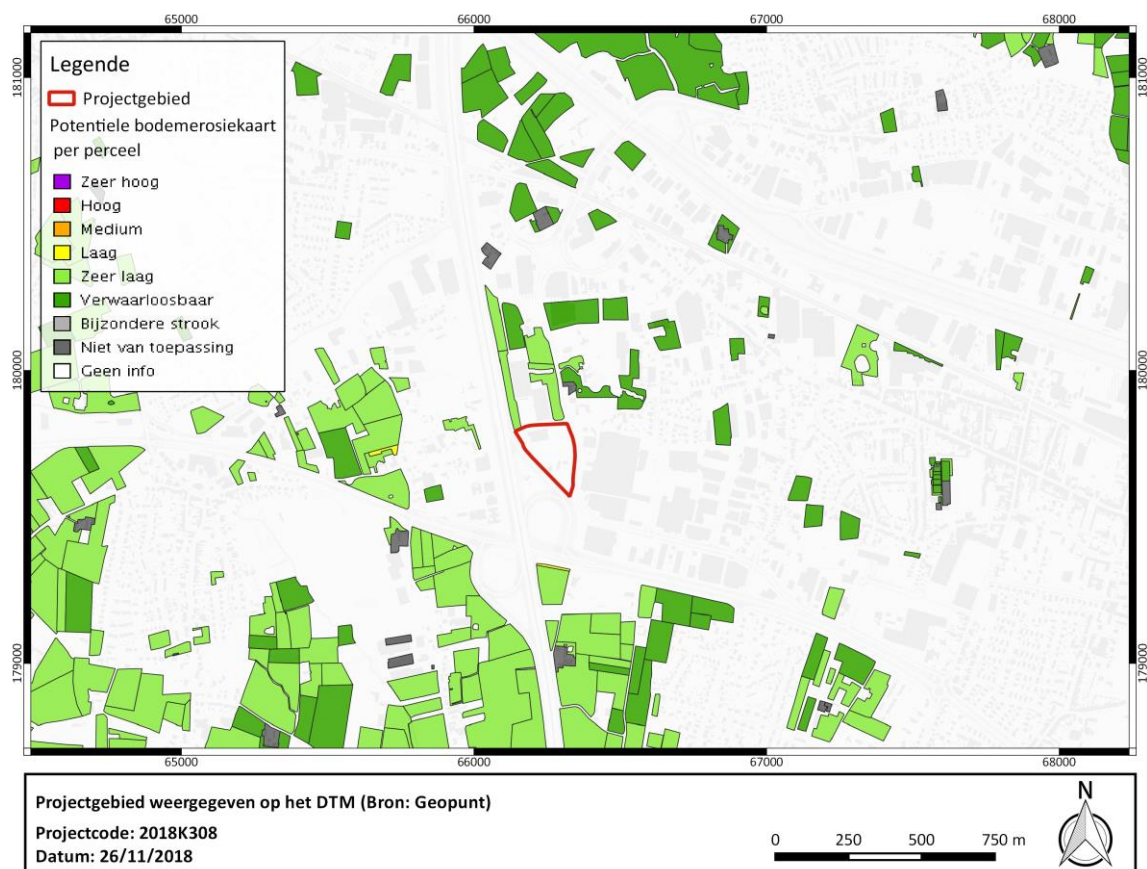
Figuur 10: DTM met aanduiding van het plangebied en gemeentegrenzen. (Bron: Geopunt)

Figuur 11: DTM met aanduiding van plangebied, waterlopen en hoogteprofiel. (Bron: Geopunt.be)

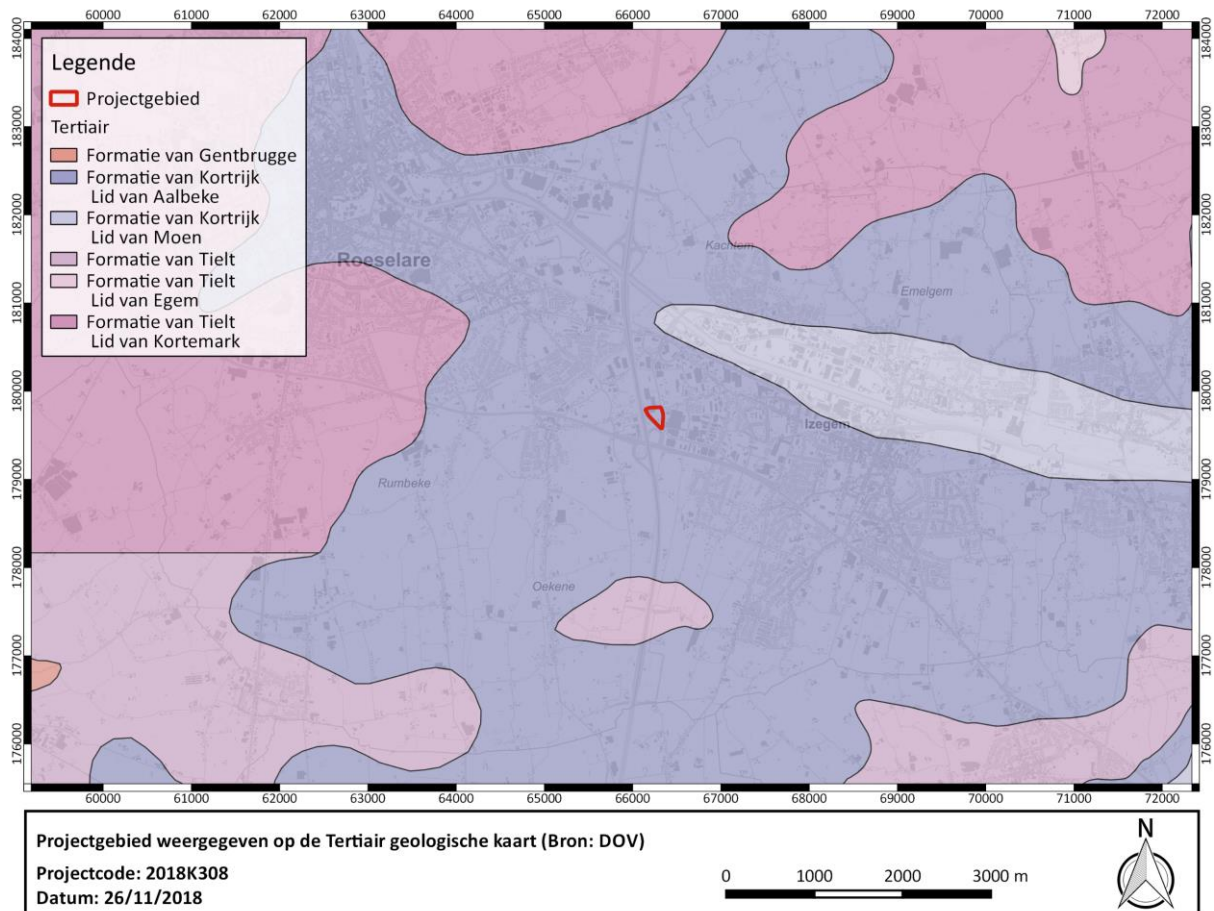
Figuur 12: Hoogteprofiel van het projectgebied, van noordwest naar zuidoost. (Bron: Geopunt.be)

Figuur 13: Potentiele bodemerosiekaart met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt.be)

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Aalbeke. De Formatie van Kortrijk werd afgezet in het vroeg Eoceen. Het Lid van Aalbeke bestaat uit homogene donkergrijze tot blauwe zware klei, soms met fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand.⁴ Het Tertiaire substraat is ondiep aanwezig in het plangebied (ca. 0,5m).⁵

Figuur 14: Aanduiding van het plangebied op de Tertiair geologische kaart (Bron: DOV).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

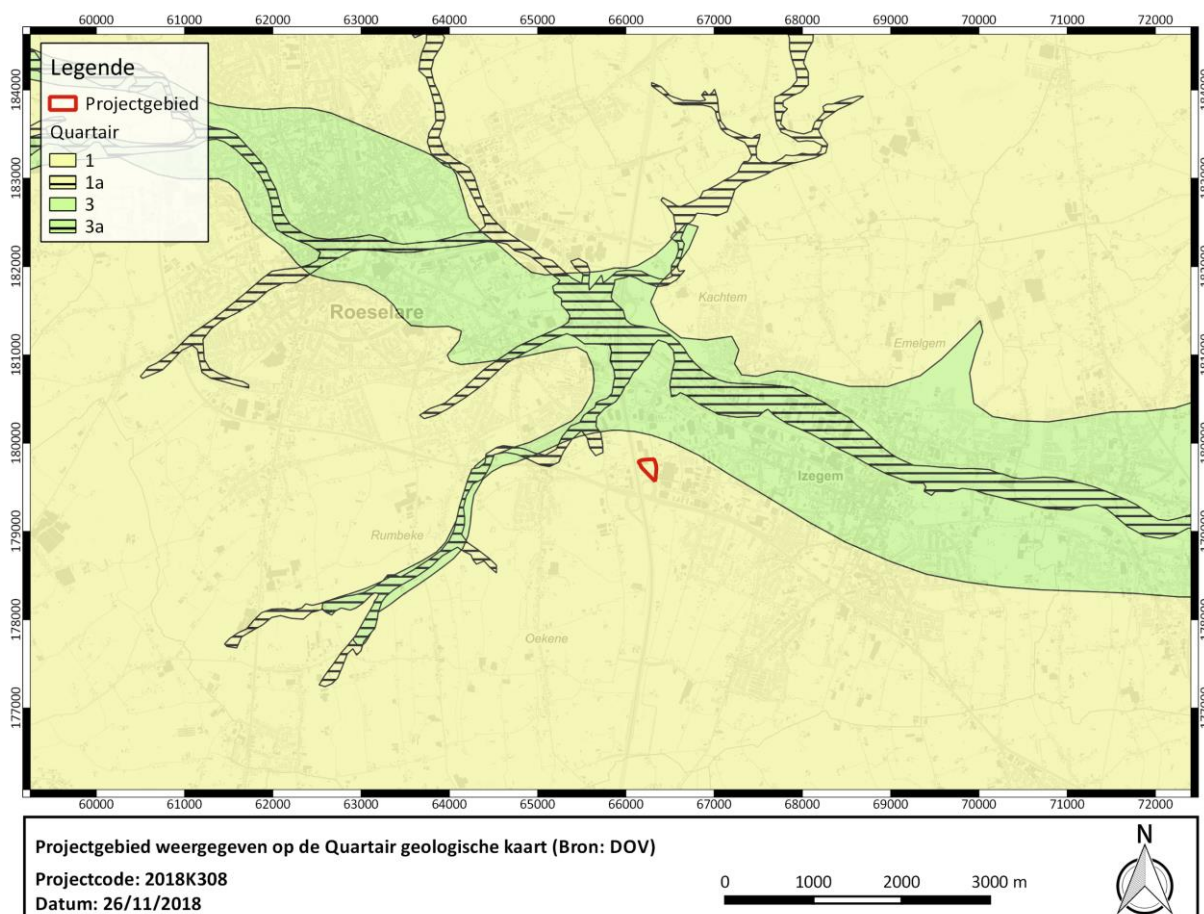
Het projectgebied is gekarteerd als Quartair type 1. Dit type wordt gekenmerkt als een eolische (zand-zandleem) afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene, waar mogelijk ook hellingsafzettingen van het Quartair aanwezig zijn.

Op de Quartair geologische kaart zijn de beekvallei van de Babillebeek en de bredere Mandelvallei duidelijk op te merken.

⁴ Jacobs et al., 1999

⁵ DOV, G3Dv2 dikte niet-tabulair Quartair

Figuur 15: Aanduiding van het plangebied op de Quartair geologische kaart (Bron: DOV).

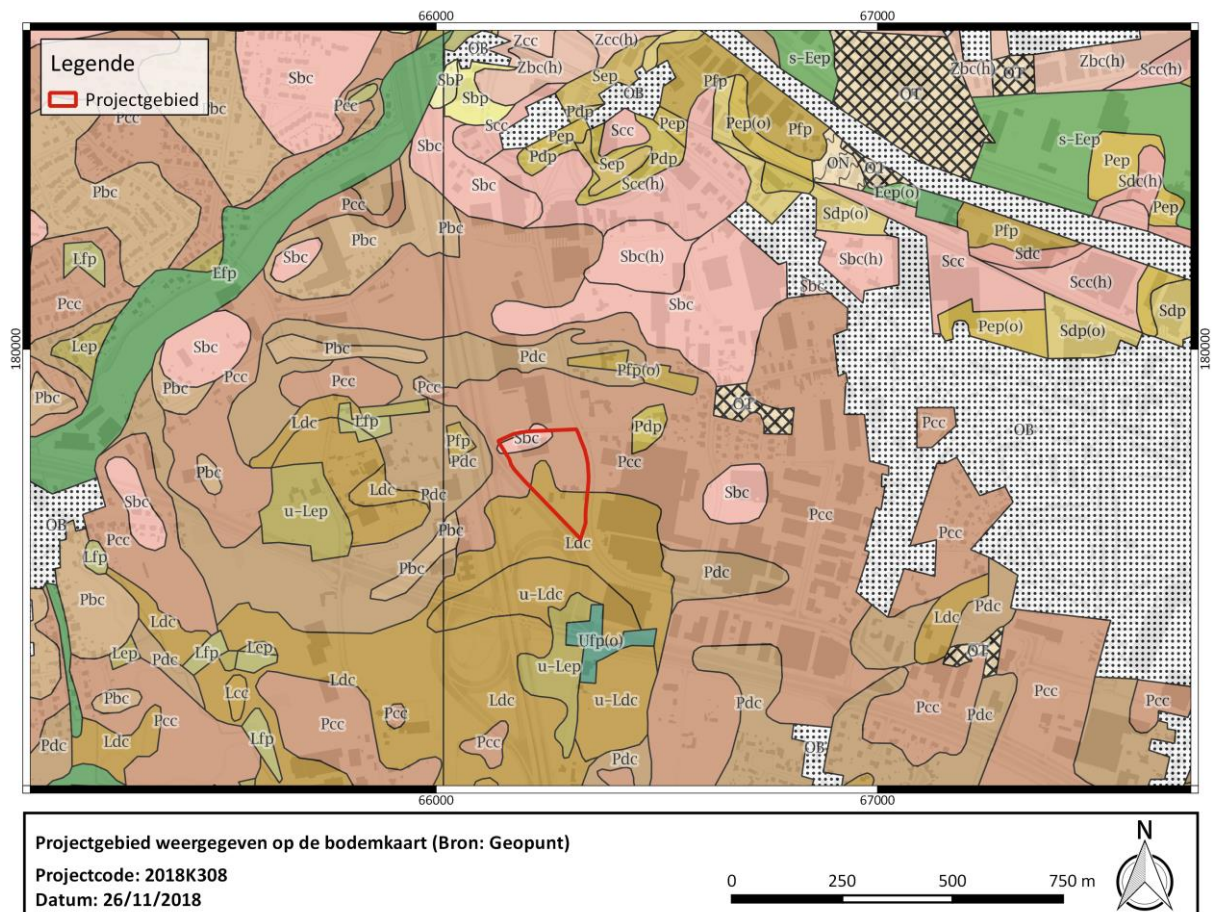
1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Ook op de bodemkaart zijn de beekvallei van de Babillebeek en de Mandelvallei duidelijk op te merken (kleiige E-bodems). In het plangebied is een licht lemig zand tot zandleem bodem aanwezig. De bodem binnen het plangebied kan in 3 zones opgedeeld worden:

-In het noorden is een **Sbc** type aanwezig. Het betreft een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is ca. 20-30cm dik, roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120cm diepte.

-Centraal in het plangebied wordt de bodem als **Pcc** getypeerd, een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is 25-30cm dik, er kan een deel van de uitlogingshorizont vermengd zijn in de Ap, hieronder komt vaak een bruingle overgangshorizont van 20-30cm voor. De verbrokkelde textuur B situeert zich meestal tussen 50 en 80cm. Deze bodems zijn gemakkelijk te beperken, maar kunnen beïnvloed zijn door het onderliggende Tertiaire substraat, waardoor ze in dit geval (klei Lid van Aalbeke) wateroverlast kunnen vertonen in de winter.

-Het zuidelijk deel ten slotte is als **Ldc** bodem beschreven, een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De textuur B is verbrokken, sterk gevlekt en door oxydo-reductieverschijnselen doorweven met bruinrode en grijze vlekken. In dit geval is een kleisubstraat aanwezig, waardoor veelal een roestige band voorkomt ten gevolge van stagnerend water. Het zijn goede akkerlandgronden, mits drainering geschikt voor alle teelten.

Figuur 16: Bodemkaart met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Neolitische vondsten wijzen op een vroege menselijke aanwezigheid in de Mandelvallei. In Izegem wordt dit geïllustreerd door de ontdekking van een prehistorische site in 1888-1889 op de rechteroever van de Mandel, waarbij een honderdtal fragmenten van bewerkte silex werden aangetroffen.

In 1066 wordt Izegem voor het eerst vermeld als “Isinchehem” in een oorkonde waarin door graaf Boudewijn V zes bunders en zes hoeven schenkt aan het Sint-Pieterskapittel van Rijsel. Etymologisch zou het “woning van de lieden van Iso” betekenen. Volgens de overlevering zou rond 650 Izegem en omstreken door Sint-Tillo gechristianiseerd zijn, waarbij een eerste houten kerkje werd gebouwd.

Het grondgebied Izegem was verdeeld in verschillende heerlijkheden, de belangrijkste was het Hof van Izegem dat zich uitstreckte over dertien parochies en eenenzestig achterlenen kende. Het foncier bevond zich in het centrum van Izegem, en wordt door Sanderus (1641) “t Oud Casteel” genoemd.

De Mandel was van belang in de economische ontwikkeling van Izegem, dat een belangrijk centrum van lijnwaadnijverheid werd. In de 14de en 15de eeuw werd onder Vlaamse graaf Gwijde van Dampierre de Mandel verbreed. Eind 14de eeuw werd de lijnwaadmarkt en bijhorende hal opgericht. In de 16de eeuw was Izegem uitgegroeid tot een dominerend handelscentrum binnen de Mandelvallei, en werd het het voornaamste bevoorradingscentrum voor de Gentse linnentransitohandel naar de Antwerpse haven. Ook werd Izegems linnen via Brugge verscheept naar Spanje en Engeland. Vanaf de tweede helft van de 16de stokt de Izegemse economie door onrust ten tijde van de Tachtigjarige Oorlog en door de langzame verzanding van de Mandel. Toch blijft Izegem een belangrijk linnencentrum door specialisatie in fijn linnen. Izegem wordt in 1582 tot graafschap benoemd, en in 1678 onder Franse heerschappij tot prinsdom verheven. In de 19de eeuw dalen de landbouwactiviteiten verder, maar in de tweede helft van de 19de eeuw stijgt het belang van de vlasnijverheid. In 1817 verkrijgt Izegem de stadstitel. Ook neemt het aandeel van de hoeden-, schoenen- en borstelnijverheid toe. In de 20ste eeuw wordt de schoenproductie zeer belangrijk, de Izegemse productie is dan goed voor een kwart van de totale Belgische productie. Vermeldenswaardig is ook de toename van het aantal zogenaamde “veldovens”, voornamelijk in de nabijheid van boerderijen, die bakstenen produceren voor lokaal gebruik.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog ligt Izegem in het Duitse “Operationengebied” waarbij de stad voornamelijk een verzorgings-en bevoorradingsfunctie heeft. In eerste instantie worden soldaten (waaronder ook een groot deel gewonden) opgevangen in bestaande gebouwen, scholen en fabrieken. Vanaf 1917 worden ook barakken opgericht, zoals aan de Vanden Bogaerdelaan en Kortrijksestraat. In datzelfde jaar wordt ook een vliegveld aan de zuidzijde van de Roeslaarsestraat aangelegd, dat nagenoeg aansloot op het vliegveld van Rumbeke. In 1918 wordt Roeselare bevrijd, de stad heeft een beperkt aantal verwoestingen geleden.

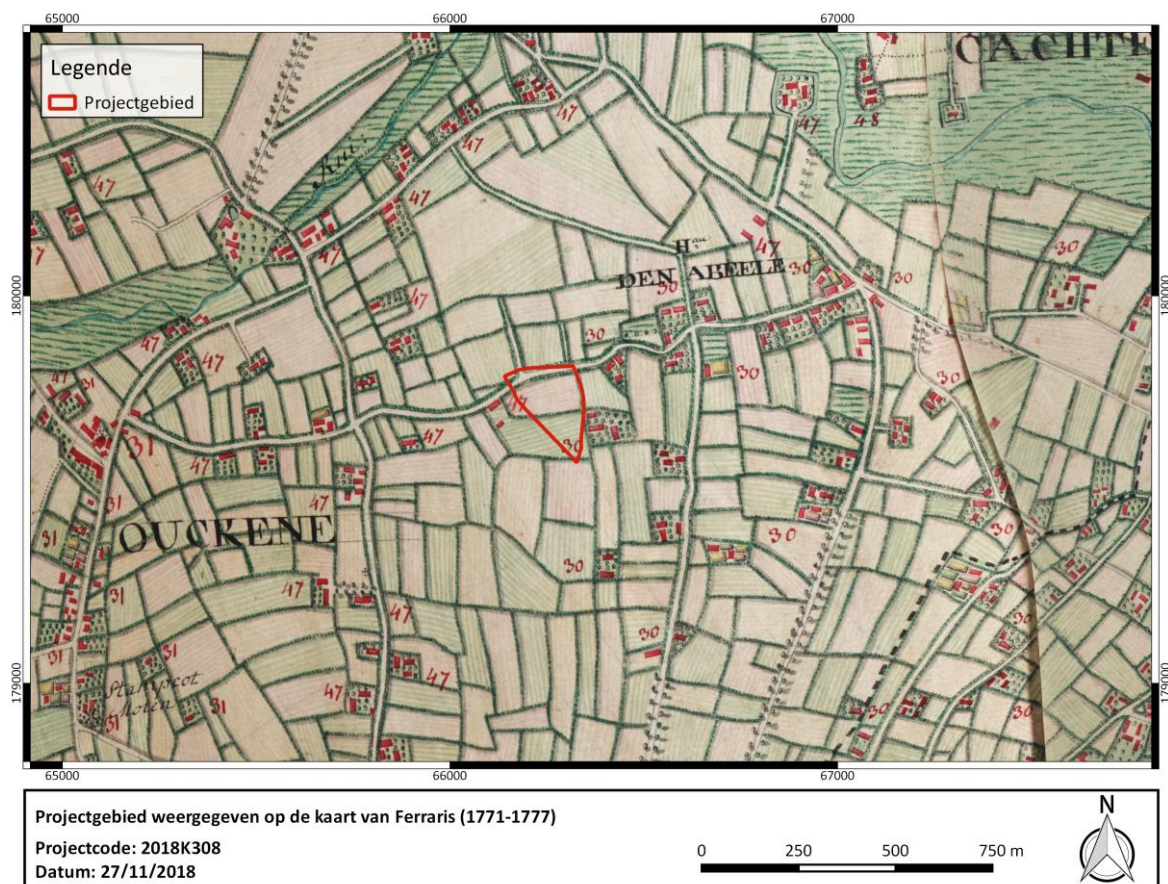
Vanaf medio 1950 is er een langzame teloorgang van de Izegemse nijverheden.

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

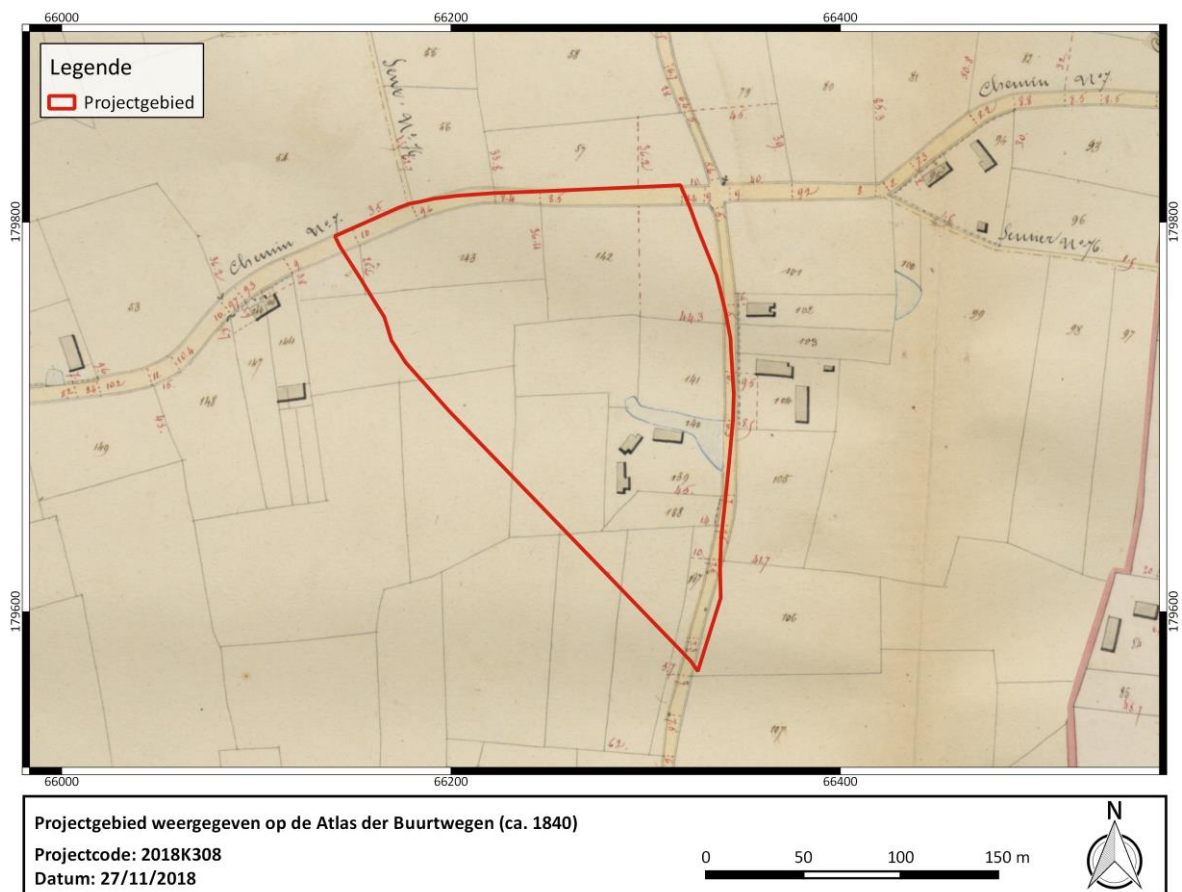
De eerste voor het plangebied relevante cartografische bron is de Ferrariskaart (1771-1777). Deze kaart toont het plangebied in sterk ruraal gebied nabij het toponiem 'Den Abeele'. Het plangebied grenst aan de voorloper van de huidige Oekenestraat. Volgens de kaart is geen bewoning aanwezig binnen het plangebied, wel is er bewoning net ten zuidoosten van de site.

De Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) toont dat de huidige Ambachtenstraat dan reeds aangelegd is. De hoeve met poel die tot recent aanwezig was binnen het plangebied is ook op deze kaart reeds waar te nemen. De percelering is ook als vierkante structuur aangepast aan deze nieuwe hoeve. De Poppkaart (1842-1879) toont eenzelfde beeld. In de CAI is deze hoeve opgenomen, echter de afwezigheid op de Ferrariskaart doet vermoeden dat deze wellicht geen laatmiddeleeuwse site met walgracht als voorloper kent. De vierkante perceleringsstructuur, en de poel als een mogelijk restant van gracht lijken daarentegen wel op een voorloper als site met walgracht te wijzen.

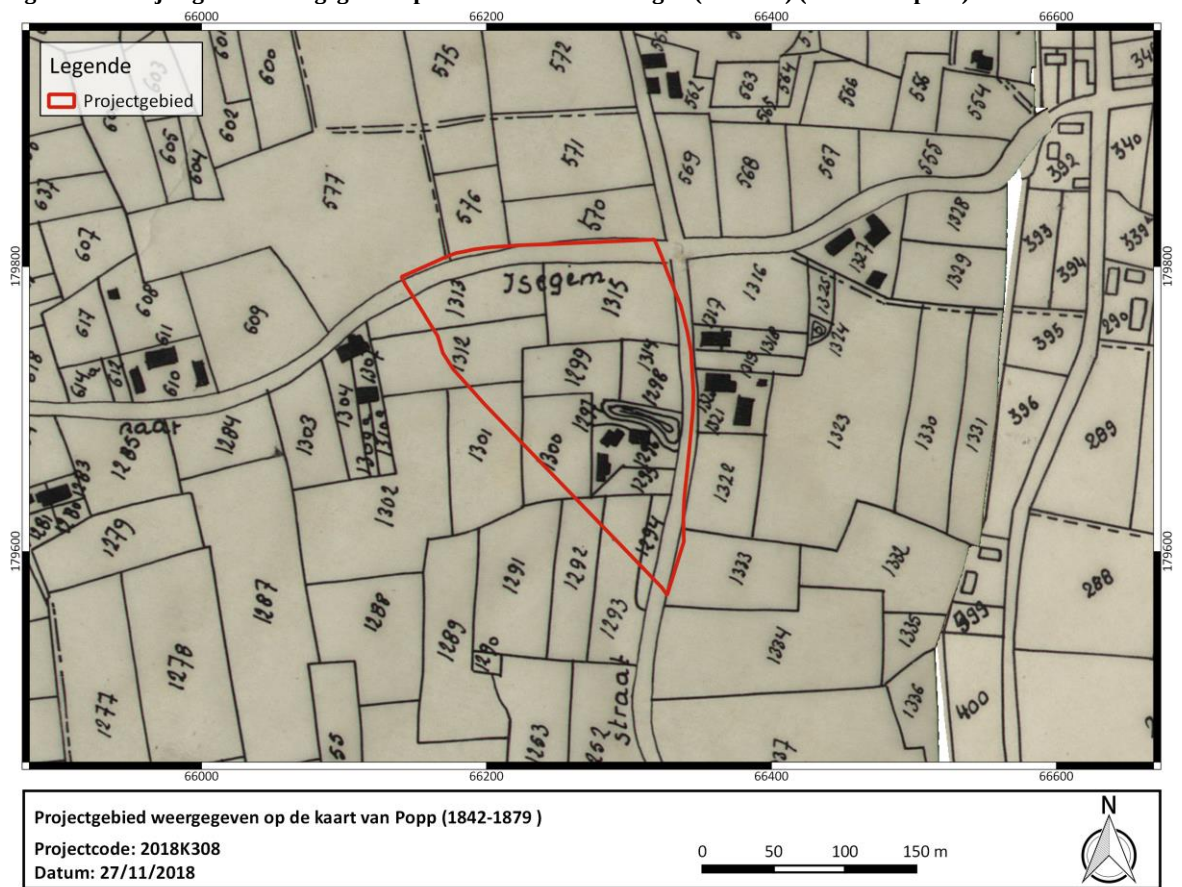

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de kaart van Ferraris (1771-1777) (Bron: Geopunt)

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Bron: Geopunt)

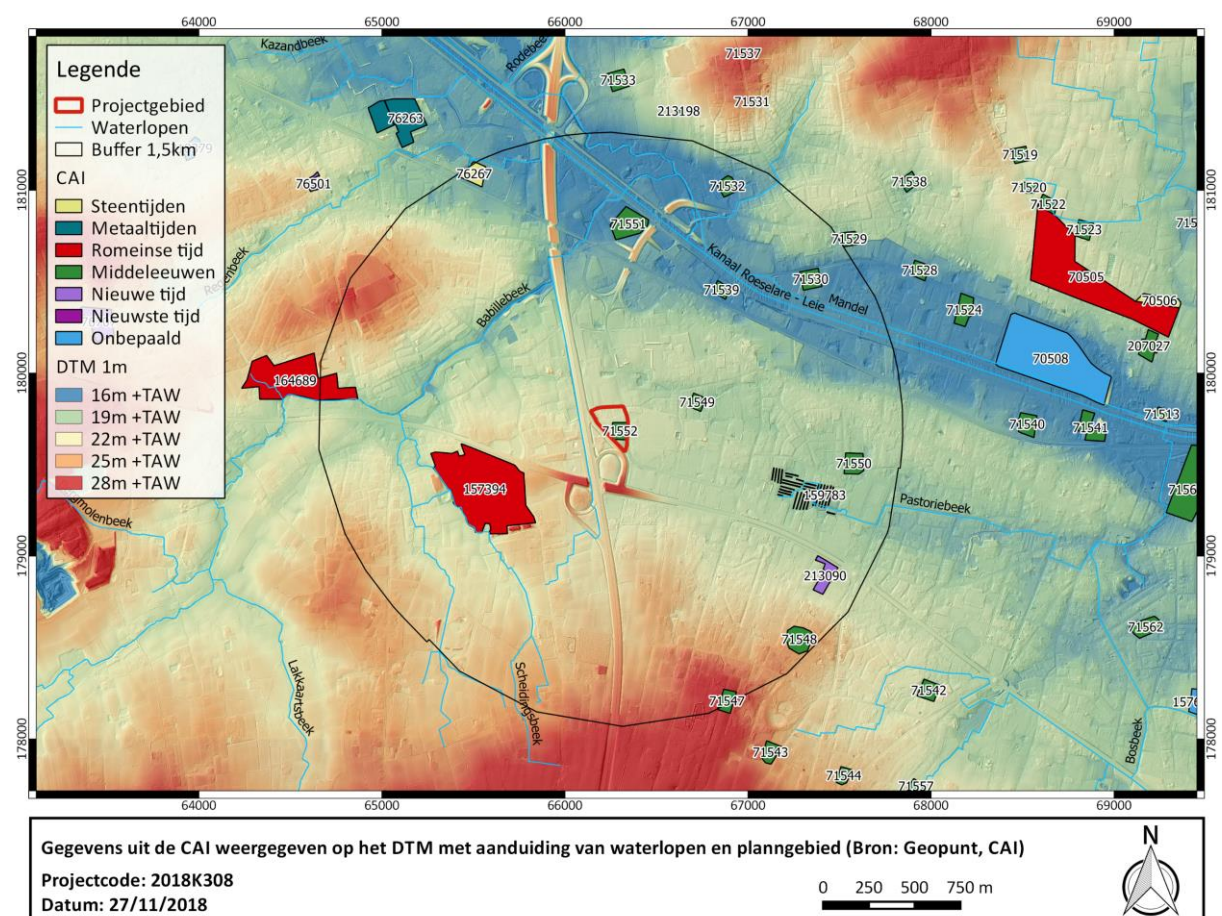

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart (1842-1879) (Bron: Geopunt)

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Onderstaande figuur geeft de gekende archeologische gegevens weer in de omgeving van het plangebied. In de regio rond Izegem zijn gegevens uit verschillende perioden aanwezig.

Met betrekking tot de steentijden zijn weinig indicatoren gekend: het betreft voornamelijk één site die in Rumbeke aan de Regenbeek gelegen is, vlakbij de samenvloeiing met de Mandel. Wellicht is dit voornamelijk het gevolg van het ontbreken van veldkarteringen, gezien ook nagenoeg geen prospectievondsten uit andere periodes gekend zijn. In de omgeving van het plangebied zijn verschillende sporen uit de metaaltijden gekend, net zoals uit de Romeinse periode en volle middeleeuwen. Op basis van cartografische bronnen zijn ook vrij veel sites met walgracht gekend, die mogelijk tot late middeleeuwen of vroeger kunnen teruggaan. Ook binnen het plangebied is de recent afgebroken hoeve aangeduid als site met walgracht (CAI ID 71552).

Figuur 20: Gegevens uit de CAI weergegeven op het DTM. (Bron: Geopunt, CAI)

I. Archeologische vindplaatsen

157394	Mechanische prospectie (2011), NK: 15m Late ijzertijd: sporen Romeinse tijd: brandrestengraven, houtskoolmeilers Middeleeuwen: sporen
--------	--

	Bron: Hoorne J., Messiaen L., 2011. Oekene Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen, Rapportage archeologisch vooronderzoek 16/05 - 06/06/2011, Gate bvba, GATE-Rapport 21. Opgraving (2012) IJzertijd: sporen Volle tot late middeleeuwen: sporen Romeinse periode: sporen Bron: Wuyts F., Trachet J., Van Thienen V., Van Hecke C., 2013. Oekene-Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen 2012. Rapportage archeologische opgraving 16/01/2012 - 30/03/2012, Gate bvba, GATE-Rapport 42.
1645989	Mechanische prospectie (2012), NK: 15 m Romeinse tijd: kuil en gracht Nieuwste Tijd: grachten en kuilen Bron: De Cleer S., Janssens D., Krekelbergh N. 2012: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Rumbeke- Maria's Lindestraat, Baac Vlaanderen rapport 24, Gent
76263	Opgraving (1977-2001), NK:15m Midden bronstijd: bewoningstructuren, grafcirkel Bron: Goderis J. 2002: Archeologische opgravingen van 1977 t/m 2001 op het bedrijventerrein Lekken-Mandelstraat in Roeselare. Status quaestionis
150428	Mechanische prospectie (2006), NK: 15m Vroege Bronstijd: grafcirkels Bron: Demeyere, F.; Lammens, W., 2006. Project Archeologie Mandelstraat Roeselare - Rumbeke, onuitgegeven rapport
159783	Mechanische prospectie (2011), NK: 15m Wereldoorlog I: munitiedepot Bron: Wuyts F. & Steurbaut A. 2011, Izegem - Heibrugstraat. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek - juni 2011, GATE-rapport 23.
213090	Mechanische prospectie (2013), NK: 15m Metaaltijden of Romeinse periode: greppels Nieuwe tijd: grachten

	Bron: Wuyts F., Reniere S. 2013: Izegem-Hazelaarstraat. Rapportage archeologisch proefsleuvenonderzoek – januari/ februari 2013, GATE-rapport 51, Bredene.;
70505	Toevalsvondst, NK: 250m Romeinse tijd: 40tal brandgraven met munten Bron: Bauwens-Lesenne, M., 1963, Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Westvlaanderen (vanaf de vroegste tijden tot aan de Noormannen), in: Oudheidkundige Repertoria, IV, Brussel: p. 33
76267	Veldprospectie, opgraving (1994-1995) Laat mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd: lithisch materiaal en organische resten. Bron: Calmeyn D. 1996: Rumbeke Regenbeek 2: een gemengd lithisch ensemble uit het Mesolithicum en Neolithicum/Bronstijd op de linkeroever van de Regenbeek in Rumbeke (gem. Roeselare), in Westvlaamse Archaeologica, 12, p. 5-32

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

71552	Indicator cartografie; NK: 150m Late middeleeuwen: site met walgracht
71549	Indicator cartografie; NK: 150m Late middeleeuwen: site met walgracht
71550	Indicator cartografie; NK: 150m Late middeleeuwen: site met walgracht
71551	Indicator cartografie; NK: 150m Late middeleeuwen: site met walgracht
71529	Indicator cartografie; NK: 150m Late middeleeuwen: site met walgracht
71530	Indicator cartografie; NK: 150m Late middeleeuwen: site met walgracht
71532	Indicator cartografie; NK: 150m

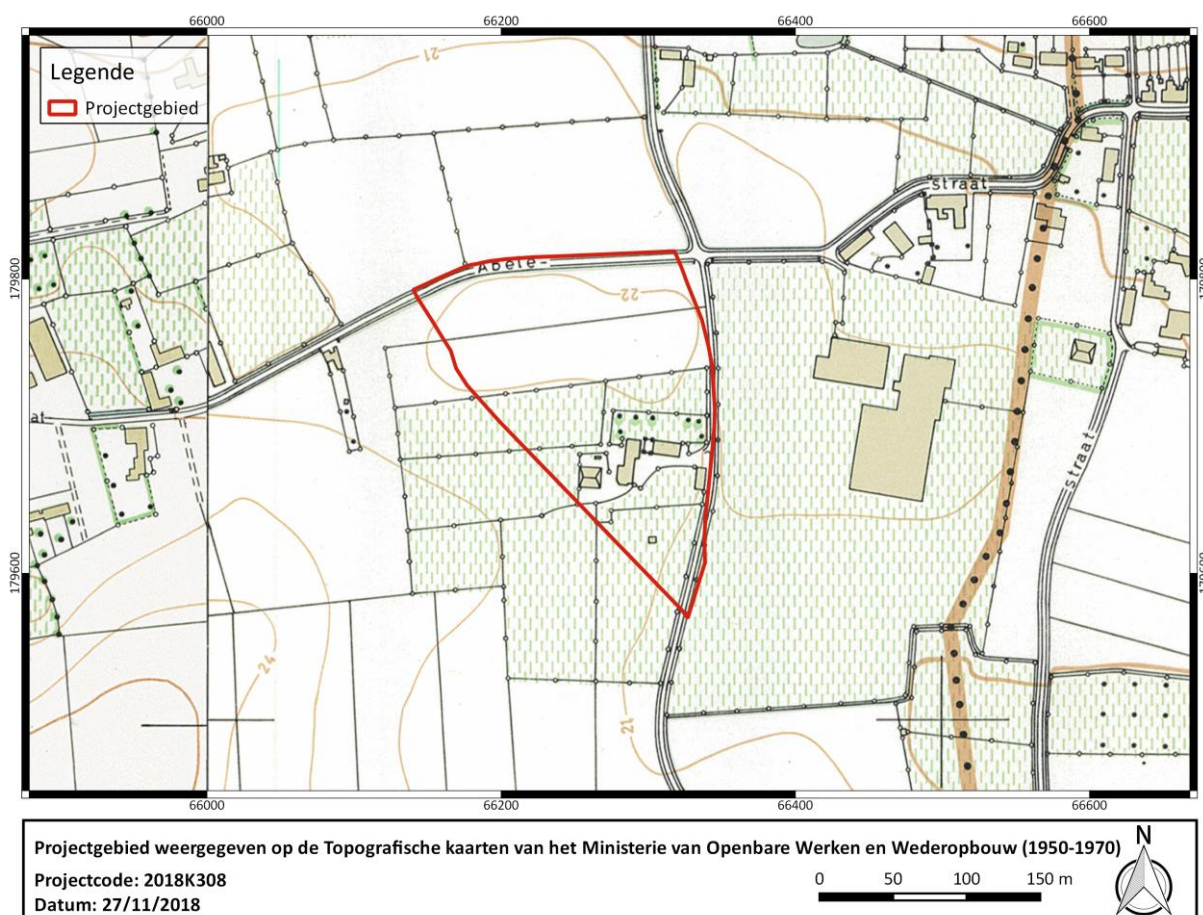

	Late middeleeuwen: site met walgracht
71547	Indicator cartografie; NK: 150m Late middeleeuwen: site met walgracht
71548	Indicator cartografie; NK: 150m Late middeleeuwen: site met walgracht

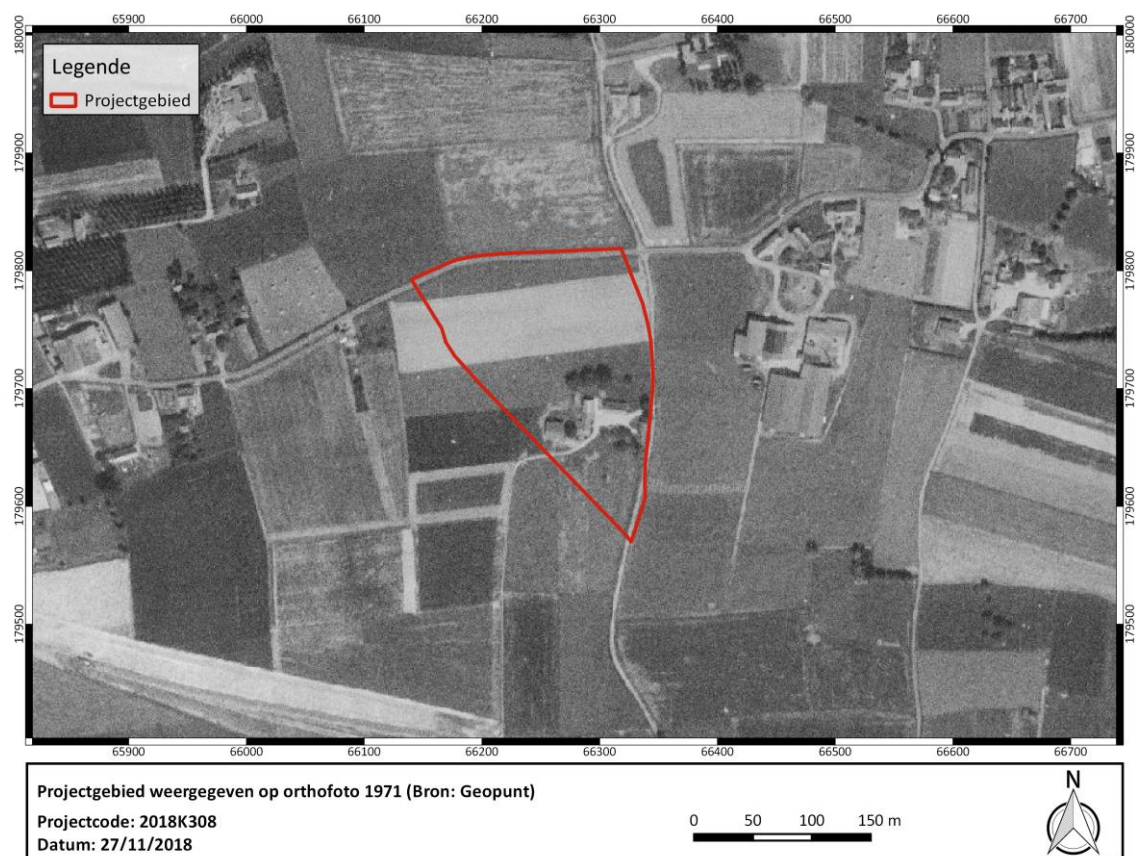
1.4.2.4 Recente geschiedenis, huidige gebruik en verstoringen

De kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw en de orthofoto uit 1971 toont het plangebied nog in ruraal gebied. Op de foto van 1979-199 is de E403 reeds aangelegd, en is het industrieterrein Abele in ontwikkeling. Binnen het plangebied is nog geen bebouwing aanwezig.

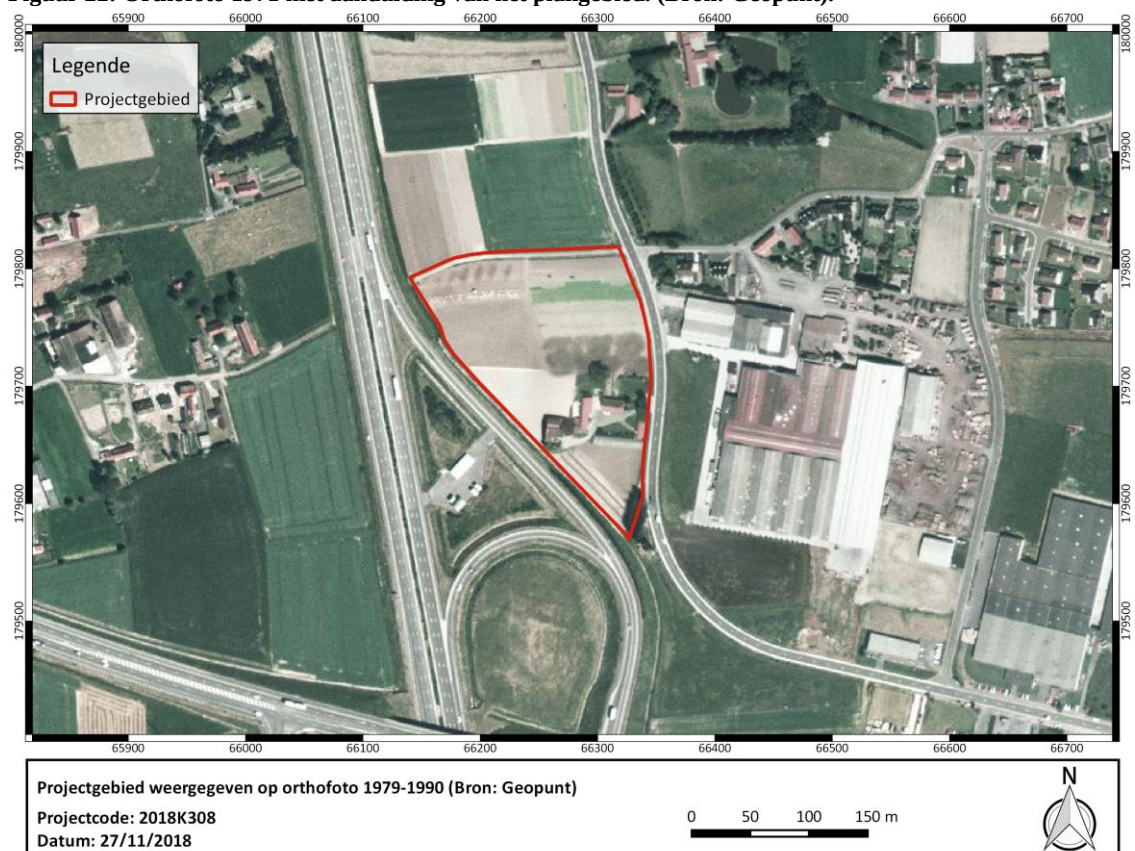
De orthofoto uit 2013-2015 toont de bouw van de afgewerkte eerste toren, en de aanleg van de verharding rondom deze toren. De gebouwen van de hoeve zijn nog zichtbaar op een luchtfoto van 2017. De meest recente foto (2018) toont dat deze ondertussen gesloopt zijn. De werkzaamheden van de tweede toren zijn hierbij duidelijk op te merken.

Figuur 21: Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970) met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Orthofoto 1971 met aanduiding van het plangebied. (Bron: Geopunt).

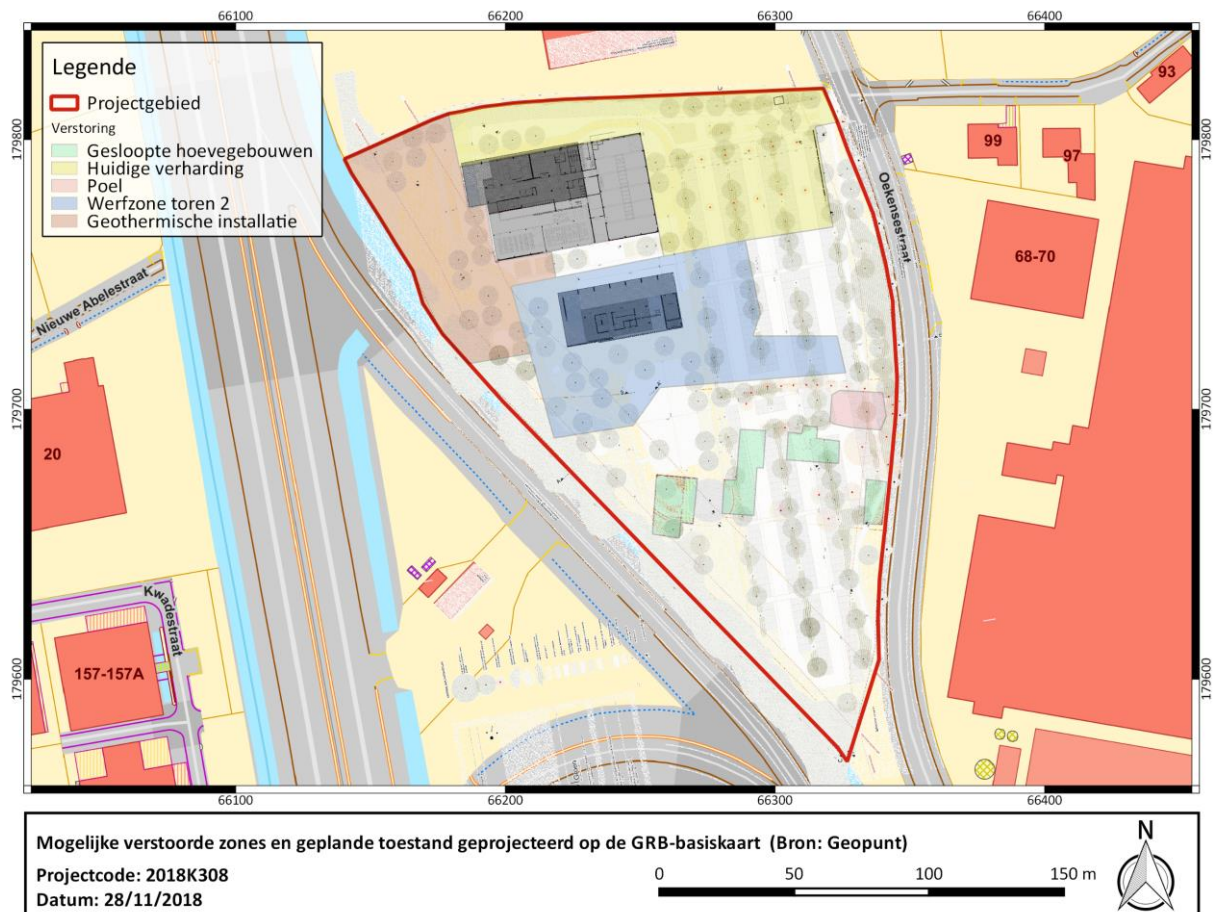
Figuur 23: Orthofoto 1979-1990 met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Orthofoto 2018 met aanduiding van het plangebied (Bron: Geopunt).

De zone tussen de Skyline Communications toren en de Ambachtenstraat (ca. 3600m²) is dus reeds verhard. Het is mogelijk dat plangebied hier reeds verstoord is. Ook de bouw en sloop van de hoeve kan het bodemarchief (deels) verstoord hebben in een zone van ca. 1000m². Tussen de gebouwen en de oprit van de E403 werd een uitgebreid netwerk met geothermie ondergebracht, wellicht is het plangebied hier verstoord.

Op de orthofoto 2018 is de bouw van de tweede toren van Skyline Communications op te merken. De hiervoor aangelegde werfzone kan mogelijk impact op het bodemarchief uitgeoefend hebben.

Figuur 25: Basiskaart GRB met projectie van de geplande toestand, waarop de mogelijk verstoorde zones aangeduid zijn.

1.5 Synthese

1.5.1 Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Landschappelijk gezien is het project gelegen op een uitloper van een zandleemplateau op ca. 1km van de Mandelvallei. De ondergrond bestaat uit eolische afzettingen uit het pleistoceen. De bodem bestaat uit licht lemig zand tot zandleem (Sbc, Pcc, Ldc). Het Tertiair substraat (kleiafzetting Lid van Aalbeke) kan hierbij ondiep aanwezig zijn waardoor de bodem gevoelig voor wateroverlast kan zijn..

Steentijdartefactensites (jager-verzamelaars)

Met betrekking tot de periode van jager-verzamelaars is er geen uitzonderlijk hoge verwachting. Het plangebied bevindt zich op een zandleemplateau zonder noemenswaardige hoogteverschillen, op nog vrij relatieve ruime afstanden van waterlopen. De Mandelvallei bevindt zich ca. 1km ten noordoosten, de Babilbeek ca. 1km ten westen. Het plangebied is niet in een duidelijke gradiëntzone gelegen, maar eerder op de rand van een gradiëntsituatie nabij de rand van het Weichseliaan terras langsheen de Mandel- en Babilbeek. Duidelijke gradiëntzones bevinden zich in de omgeving van het plangebied bijvoorbeeld meer westwaarts op en langs de randen van hogere ruggen langs de Regen- en Babilbeek, of meer noordwaarts op het plateau richting de steilrand en oevers van de Mandelvallei, waar op de CAI ook melding maakt van mesolithische aanwezigheid. Daardoor geldt voor het plangebied een eerder middelhoge verwachting op aanwezigheid van steentijdartefactensites.

De ondergrond binnen het plangebied bestaat volgens de Quartair geologische kaart uit een relatief dun pakket eolische afzettingen uit het pleistoceen, mogelijk nog vroeg holoceen. Dit betekent dat eventuele artefacten uit het finaal paleolithicum en mesolithicum niet afgedekt zullen zijn, maar zich in de bovenlaag van de bodem bevinden. Er is ook geen indicatie op het voorkomen van colluvium binnen het plangebied. Volgens de bodemkaart zijn bodems met sterk verbrokkelde textuur B-horizonten aanwezig, waardoor het geen intacte bodems meer betreft. De bovengrond in een groot deel van het plangebied is reeds verstoord door de bouw van de twee torens en de bijhorende werfzones, de aanleg van parking, en de bouw en sloop van de hoeve in het zuiden van het terrein. Verder wijst het historisch landgebruik op gebruik als akkerland. Dit betekent dat eventuele artefacten uit de steentijden verdwenen kunnen zijn (voor de zones van de torens, hun werfzones, huidige parking en hoevegebouwen), of in het beste geval wel aanwezig maar niet meer (volledig) in situ bewaard zijn, maar mee opgenomen in de bouwvoor voor akkerland. Dit laatste kan in de zuidelijke zone van het plangebied die niet verstoord is door hierboven beschreven factoren, maar door ploegen mee opgenomen geweest zijn in de teelaarde. Wetenschappelijk gezien is dit minder waardevol, gezien geen gedetailleerde ruimtelijke analyses mogelijk zijn en verschillende contexten vermengd geraakt kunnen zijn.

Op basis van de landschappelijke situatie is er sprake van een middelhoge verwachting op de aanwezigheid van steentijdartefactensites, de verwachting op een goede bewaringstoestand van eventuele sites is echter beduidend laag wanneer de bodemkaart en het historisch landgebruik in acht genomen worden. Een landschappelijk booronderzoek kan meer duidelijkheid scheppen omtrent de bewaringstoestand van het bodemarchief m.b.t. steentijdartefactensites. Op basis daarvan kan het kennispotentieel voor verder onderzoek in functie van steentijdartefactensites beter geëvalueerd worden.

Sporensites (periode vanaf neolithicum)

Vanwege het landschappelijk kader en archeologische indicatoren van verschillende periodes (metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen) in de omgeving, is een potentieel op de aanwezigheid van archeologische grondsporen aanwezig, dit onder de teelaarde.

Er zijn echter ook indicaties dat het plangebied deels verstoord is. Ter hoogte van de gesloopte hoevegebouwen kan het bodemarchief verstoord zijn. Ook is reeds een deel van het plangebied verhard (huidige parking in het noordoosten van het terrein). Bij de bouw van de tweede toren kan mogelijk ook het bodemarchief geraakt zijn. Het landschappelijk bodemonderzoek kan hier ook meer duidelijkheid bieden.

Conclusie.

Op basis van het bureauonderzoek kan niet uitgemaakt worden of archeologisch erfgoed al dan niet aanwezig en bewaard is binnen het projectgebied. De vooropgestelde onderzoeksvragen kunnen niet beantwoord worden, verder onderzoek is hiervoor noodzakelijk. In eerste instantie dient een landschappelijk booronderzoek plaats te vinden. Naar gelang de bevindingen daarvan eventueel verder onderzoek in functie van steentijdartefactensites plaats te vinden (verkennende archeologische boringen, waarderende archeologische boringen, proefputten). In tweede instantie dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om grondvaste archeologische sporen te kunnen opsporen.

1.5.2 Samenvatting

De geplande werken bestaan uit de aanleg van een parking (405 plaatsen) met hemelwaterbuffer, een parkzone met sportfaciliteiten en multifunctioneel plein, en bijhorende circulaties. In eerste instantie zal het terrein deels opgehoogd worden. Er kan aangenomen worden dat de geplande werken een verstoring van het bodemarchief tot gevolg hebben.

Het terrein is gelegen in de zandleemsteek, op een uitloper van een zandleemplateau nabij de Mandelvallei. De ondergrond bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan tot mogelijk vroeg Holoceen. De bodem bestaat uit licht lemig zand tot zandleem (Sbc, Pcc, Ldc). Het Tertiair substraat (kleiafzetting Lid van Aalbeke) kan ondiep aanwezig zijn. Er zijn geen indicaties op een bewaarde of afgedekte bodemhorizont.

Op het plangebied is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Historische kaarten tonen de aanwezigheid van een hoeve, vanaf midden 19de eeuw. Mogelijk betreft het een hoeve die teruggaat op een site met walgracht, hoewel de Ferrariskaart dit niet weergeeft. In de ruime omgeving zijn sites uit steentijden, metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen gekend. Gezien geen bewaarde of begraven bodem aanwezig is, en omwille van het (historisch) landgebruik zullen eventuele steentijdartefactensites niet mogelijk niet intact meer zijn. De landschappelijke situatie doet een middelhoge verwachting op aanwezigheid van steentijdartefactensites vermoeden. Een landschappelijk booronderzoek kan meer informatie over de bewaringstoestand van eventuele steentijdartefactensites opleveren. Op basis daarvan kan een betere afweging gemaakt worden over de wetenschappelijke meerwaarde van een verder onderzoek in functie van dergelijke sites op het terrein. Vanwege het landschappelijk kader en archeologische indicatoren in de omgeving, is een potentieel op de aanwezigheid van archeologische grondsporen (periode vanaf neolithicum).

Er zijn indicaties dat het plangebied deels verstoord is. Ter hoogte van de gesloopte hoevegebouwen kan het bodemarchief verstoord zijn. Ook is reeds een deel van het plangebied verhard (huidige parking in het noordoosten van het terrein). Tussen de gebouwen en de oprit van de E403 bevindt zich een uitgebreid geothermisch netwerk, wellicht heeft dit het bodemarchief reeds verstoord. Bij de bouw van de tweede toren kan mogelijk ook het bodemarchief geraakt zijn.

Gezien er een potentieel is op de aanwezigheid van archeologisch erfgoed, en de geplande werken een nefaste invloed op het bodemarchief zullen inhouden is verder onderzoek noodzakelijk. De meest geschikte methode hiervoor is in eerste instantie een landschappelijk booronderzoek. De resultaten daarvan zullen de noodzaak voor verder onderzoek in functie van opsporing van steentijdartefacten bepalen (verkennende archeologische boringen, waarderende archeologische boringen, proefputten). In tweede instantie dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden op grondvaste archeologische sporen op te sporen.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2018

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

